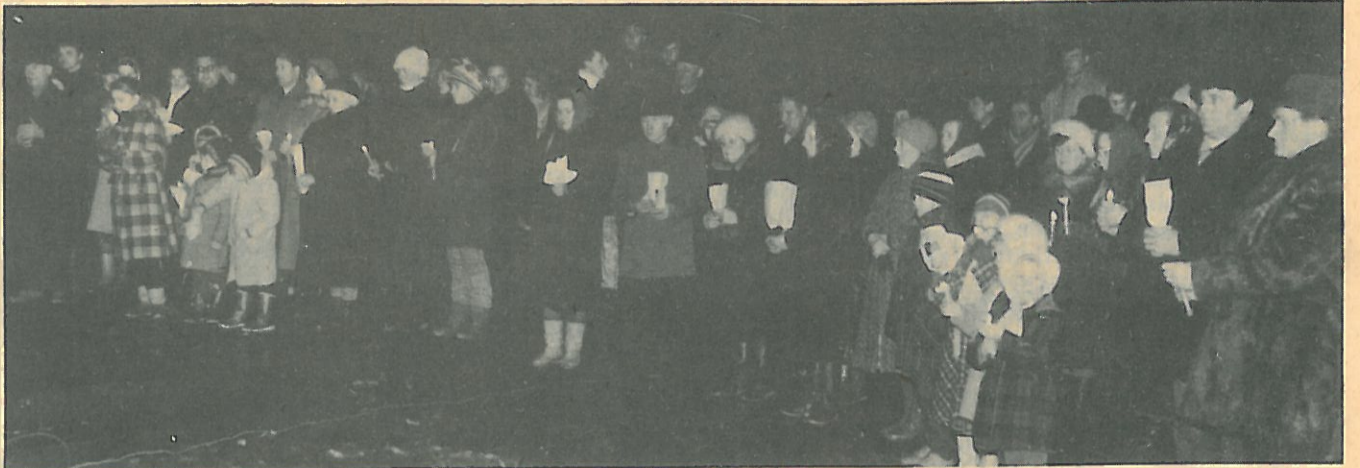

AUKŠTĀITIS

Lietuvos Persitvarkymo SAJŪDŽIO Utenos rajono tarybos leidinys

● 1990 m. sausis Nr. 1 (11)

● Kaina 20 kp

V. Vijeikio nuotraukoje Utenio aikštė, 1990 sausio 11 d., 17 valanda.

Pasitikėjimas avansu?

Karštos 1961 metų vasaros sauletą rugpjūčio rytą iš Kionigsbergo — Karaliaučiaus — Kaliningrado skubiai pradėjo evakuotis tarybinės armijos daliniai. Ne, jie neišėjo visam laikui, o tik pasklido plačiau po rytprūsius, nes tarp-tautinė padėtis tapo labai sudėtinga. Rusiškos raketos Kuboje, sienos uždarymas tarp dviejų Berlyno zonų — įtampa tarp komunistinio bloko ir laisvojo pasaulio augo kasdien. Rusų kareivio uniforma apvilktas, kartu su kitais gulėjau apkausose senojoje Prūsijos žemėje ir laukiau įsakymo...

Taip prasidėjo politinis ledynmetis, užtrukęs labai ilgai. Išaugo ne tik Berlyno siena. Daug kas per tą laiką tokią sieną pasistatė savo širdyse, o protus apsiraižė raudonos spygliuotos vielos užtvaromis. Prieš porą mėnesių Berlyno sieną griuvo. Sugriovė ją patys vokiečiai, neatsiklausę nei Bush'o, nei Gorbačiovo. Dabar tos sienos gabalus parduvinėja kaip brangiausią suvenyrą už valiutą.

Spygliuotos vielos gabaliukus iš buvusio Čekoslovakijos-Austrijos pasienio Vakaruose parduvinėja kaip suvenyrą.

Ir SSSR galėtų bent kiek paramstyti griūvantį biudžetą ir užlopyti vieną kitą „skylę savo kelnėse, pro kurias kyšo plikas raudonosios ekonomikos užpakalis“, jeigu imtųsi panašaus biznio. Juk kiek daug spygliuotos vielos sunaudota aptverti pirmajam pasaulyje socialistiniam gardui, kuriame karšinama pirmoji pasaulyje „socialistinė“ imtija. O kiek daug dar tos vielos, ne tik surūdijusios, bet ir kruvinos, saugo buvusį ir tebesantį Gulag'o salyną! Pirkėjų, norinčių įsigyti gabalėlį vielos iš raudonojo rojaus aptvarų, užtekėtų.

Tačiau kam parduosime tas spygliuotos vielos užtvaras, kurios kausto mūsų „homo sovieticus“ dvasią? Kur joms rasime pirkėją? Tai pati didžiausia problema, siekiant Lietuvos Nepriklausomybės. Šių metų sausio 11 dieną Vilniuje, Lietuvos žmonių sueigoje, vienas kalbėtojas pacytavo žinomo poeto žodžius: „Vergas ne tas, kuris sukaustytas grandinėmis, o tas, kuris bučiuoja tas grandines“. Ir čia pat, toje sueigoje, lietuviai bučiuavo tas grandines! Kai J. Paleckis iš LKP (atsinaujinusios) CK kvietė pritari M. Gorbačiovo politikai Lietuvos atžvilgiu (suverenitetas SSSR sudėtyje), daug kas susigaudė ir šaukė ne. Betgi buvo tokių, kurie negalvodami, pasitikėdami kalbėjusiu, sakė ir taip...

Nesuprantamas man tas žmonių pasitikėjimas komunistais. Juk tiek daug gražaus žadėjo karštinčius Marx'as, senukas Lenin'as, tėvelis Stalin'as ar jų anūkas Brežnev'as, o išėjo visai kitaip... Neužmiršom dar kas slepiasi už žodžių GPU, NKVD, „socialistinis teisingumas“, „laiminga vaikystė“, „šviesi ateitis“. Skaitai LKP (atsinaujinusios) Programą ir gražius žodžius kol kas niekaip neįtikina, kad taip ir bus. Jei mes pamiršime, kad „vilkas avies kailyje yra vilkas“, ne kas mūsų, avių bandos, laukia.

Atrodo, kad visiškam LKP „atšviežimui“ trūksta labai nedaug. Tereikia tik, kad A. Terleckas parašytų pareiškimą priimti į tą „vienintelę“ partiją, kuri viską žino ir gali, o komunistai paskui jau sugebėtų jį išrinkti LKP CK nariu. Kai kam labai patiktų, kad ir Lietuvos Laisvės Lyga padėtų nupinti naują politinės nekaltybės vainikėlį iš lietuviškų rūtų, augančių dar nespėtuose numelloruoti darželiuose, naujajai LKP. Kad pasiektų tą „didįjį“ tikslą — savarankiška LKP suverenioje Lietuvoje SSSR sudėtyje.

Lietuvos komunistų nuosirdumu verčia abejoti ir tai, kad LKP atsiskyrė nuo TSKP labai jau greitai — likus porai mėnesių iki lemiamų Tautai ir jai rinkimų. Čia komunistai neagitavo savęs eiti mažais žingsneliais, apgalvotai. Tik į Lietuvos Nepriklausomybę tie patys komunistai eina labai jau skersi ir labai jau nedideliais žingsneliais...

O jeigu šita LKP politika, kuria mes avansu bandome patikėti, bus ne tokia, kaip skelbiama programoje? Ar tai bus eilinė komunistų partijos „klaida“ iš begalinio tokių „klaidų“ sąrašo? Tada komunistai vėl „atsiribos“ nuo savo pačių susiplanuotų ir padarytų klaidų ir patys nuo savęs. O kaip ir nuo ko tada atsiriboti lietuvių Tautai? Nuo pačios savęs? O gal nuo kitko?

Proga susimąstyti dėl to bus visiems — tai rinkimai į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą.

Petras GALIAUSKAS

Mūsų kandidatai

Saulius Šaltenis

104 TERITORINĖ RINKIMINĖ APYGARDA

Saulius Šaltenis, s. Rapolo, gimė 1945 m. gruodžio 24 d. Utenoje, mokytojų šeimoje. Mokėsi Utenos II vidurinėje mokykloje, kurią baigė 1963 m. Mokėsi Vilniaus Universitete, 1964—1967 tarnavo Tarybinėje Armijoje. 1968—70 dirbo Lietuvos Kino studijoje. Rašytojas, Lietuvos RS prezidento narys. Lietuvos Kinematografininkų sąjungos valdybos narys. Teatro veikėjų sąjungos narys. Valstybinės ir Komjaunimo premijų laureatas. Nepartinis. Žmona—Lola-Adelė Šaltenienė. Augina dvi dukras—Saulę ir Indrę.

Saulių Šaltenį kandidatu į LTSR AT deputatus iškėlė LPS Utenos rajono taryba.

Donatas Čepukas

Čepukas Donatas, Leono, lietuvis, gimė 1933 m. Zarasų rajone, Antazių kaime, valstiečio šeimoje.

Baigęs Dusetų vidurinę mokyklą, dirbo Dusetų rajono vykdomajame komitete, laikraščio „Socialistinis kelias“ redakcijoje, su pertraukomis ūkinį darbą, nes gydėsi Maskvos gydymo įstaigose.

Nuo 1962 m. dirba Utenos rajono „Lenino keliu“, vėliau — „Utenio“ redakcijoje žemės ūkio skyriaus vedėju. LKP narys.

Čepukas Donatas mokėsi Lietuvos žemės ūkio akademijos agronomijos fakultete, kurio nebaigė. Yra Lietuvos žurnalistų sąjungos narys, rajono knygos draugijos „Žibinto“ klubo prezidentas, rajono žemės skirstymo ūkininkams komisijos narys.

Čepukas Donatas buvo Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio rajono iniciatyvinės grupės narys, o vėliau išrinktas Sąjūdžio rajono tarybos nariu, o 1989 m. — Sąjūdžio rajono tarybos pirmininku.

Žmona Genovaitė dirba rajono buitinio aptarnavimo kombinatė, sūnūs: Dainoras — laboratorinių elektros krosnių gamykloje, Remigijus — gamybinio susivienijimo „Spalis“ Utenos ceche, dukterė Kristina — moksleivė.

Čepuką Donatą kandidatu į LTSR Aukščiausiosios Tarybos deputatus iškėlė Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio rajono taryba.

TREČIAJAME PUSLAPYJE SKAITYKITE INTERVIU SU SAJŪDŽIO ISKELTAIS KANDIDATAIS Į LTSR AT.

ISTORINĖ ATMINTIS

„Kada nors visa tai atrodys kaip sapnas, kaip pasaka. Aš tvirtai tikiu, kad ištersimė. Negali gi mus, Bindrakalnio* vaikus, apleisti laimė šioje nelaimėje“.

(Iš laiško broliui Pranui į Krasnojarsko kraštą, 1948 Abežė)

Antanas Žvironas

(1899 Užpaliai — 1954 Vilnius)

Vytauto Didžiojo Universiteto, vėliau Vilniaus universiteto profesorius, fizikas, visuomenės veikėjas, publicistas (mokslų, mokslo populiarinimo ir visuomeniniais klausimais spaudoje paskelbęs beveik 300 straipsnių). 1945 metais tėviškėje, Galiniuose, suimtas, karinio tribunolo dešimčiai metų nuteistas ir išstremtas į Komiją. Kalėjo Pečioros ir Abežės lageriuose. Pečioroje dvejus su puse metų dirbo moksliniu bendradarbiu — klimatologu Maskvos prof. G. Daniševskio, taip pat kalinio, organizuotoje mokslinio tyrimo bazėje NIB'o Siaurės muziejuje, ant popirosinio popieriaus lapų iš atminties surašė atsiminimus, pavadinęs juos „Vilniaus kalėjimuose“. Tai pokario laiko kalinių gyvenimo kasdienybės Vilniaus saugumo rūšių kameroje ir Lukiškių kalėjime vaizdai.

Siuos ir kitus užrašus į Lietuvą atvežė grįžtantys iš Komijos lagerių žmonės. Priedas prie atsiminimų — mažo formato ružavuose popirosinio popieriaus lapeliuose užrašyta tardymo medžiaga, kaip ypač pavojinga, buvo patikėta žemei: A. Žvirono sesuo mokytoja Verutė Žvironaitė sudėjo lapelius į butelį, užliejo angą vašku ir užkasė brolio Kazio namo sodelyje Kaune, Zaliakalnyje. Netrukus po to ją išvežė į Krasnojarsko kraštą. Grįžus tetai iš Sibiro, iškasėme butelį. Lapelius radome sudilėjusius.

1954 metais A. Žvironas iš Maskvos Butyrkų kalėjimo grįžo į laisvę. Sveikata buvo visai palaužta. Begyveno tris nepilnus mėnesius. Palaidotas Užpalių kapinėse.

Sigutė ŽVIRONAITĖ

*) Gerai žinoma Galinių gyventojams kalva.

Vilniaus kalėjimuose

Pečiora, 1947 05 27

Suimtas Galiniuose 1945 metų vasario 10 dieną, šeštadienį, apie 14 valandą.

Į Vyžuonas arkliais: du vežimai (vienas — prieky, kitas iš paskos) palydovų, trečiame vežime — viduriniam — mes su Adze Galiniu, sartuoju arkliu. Vyžuonose

Antanas Žvironas su žmona Adolfa. Kau nas, 1931 m. Nuotrauka iš šeimyninio albumo.

pavakary atsisveikinam su Adze.

Iš Vyžuonų į Uteną — „Willy“ mašina. Palydi HKGB jaun. leitenantas ir ginkluotas automatu jaunuolis, vietinis rusas.

Iš Utenos į Vilnių vasario 11 d., apie 11—12 val. išvykom — plentu per Ukmergę, paskum per Sirvintą. Palydi tas pats jaun. leit. Grinevičius (lietuvis, buvęs šoferis), kartu važiuoja prokuroras, pulkininkas ir kapitonas. Ukmergėje stovim per valandą.

Vilniuje — vasario 11 d., sekmadienį 16—17 val., HKGB komisariato namuose, priešais Lukiškių aikštę.

Perduoda mane kapitonui Rozauskui, tardymo skyriaus vedėjui. Ilgai sėdim jo sekretoriaus kambary. Apžiūri „gydytojas“, nėščia moteris, ne daugiau kaip med. sesuo.

Vasario 11 d. vakare — HKGB kalėjime, rūsy, kameroje 42.

Vienas. Man — „ligoniu“ — pastatė medinį suolą.

buvo pakurta 2—3 kartus, bet nežymu šilumos, taip, kad praktiškai ji buvo nekūrenama. Visuomet iš burnos iškvėjamieji vandens garai greit kondensuojasi, gerai matomi, bet vanduo kameroje nešala. Esu gerai apsirengęs: milinės kelnės (gerai pasiūtos, Galinių milo), Juozo veltiniai, atšargai mano batai, du nertiniai, Povilo muštiniai kailiniai, kelios kepurės, kelios poros baltinių. Šalti orai vasario pabaigoje. Aš susivelku viską, ką turiu, susimaunu visas apatines kelnės (trejas) ir tai naktį drungna. Atsikeičiu, pavaikštau, pagimnas-tikuoju ir vėl gulu. O man dar pirmąją savaitę temperatūra per 37° — dar nesustiprėjęs po gripo.

1947 V 28

Sunki pirmoji savaitė. Tardymai dieną ir naktį (žiūr. kitur...). Dar laikosi nežymi temperatūra. Galiniuose gulėdamas ir pūkdamas visą savaitę (manėm, gripas, dėl visa ko mieloji Selema — Salomėja Valiūnė — taures statė), nieko nevalgiau ir tik paskutinę dieną prieš suėmimą pradėjau valgyti bulves su varške. Dabar štai nesinori nieko valgyti. Prievarata išgeriu po vieną — du kiaušinius žalius, kuriuos idėjo Angiutė — praniene (taip pat dar pyrago, sviesto gabalą). Viršuje tardytojas vaišina gerais pietumis, pusryčiais, vakarienėmis. Tik į pabaigą savaitės pradėdu valgyti. Buvau gerokai nusilpęs. Bet nuostabiai laikiausiai.

Nervinis įtempimas atslūgo po vasario 18 d. ryto, kai pasibaigė didysis tardymas, trukęs 28 valandas. Aš prašnekau vienu jiems rūpimu klausimu.

Susisiekėm laiškais su Adze. Gavau patalynę, maisto suuntą.

Apsiraminau. Galvojau: pačiuo — nepaleis, išdangins kurį rytus; vaizdavosi gyvenimas kur mieste — kalinio sąlygos, bet darbas ne tai fizikos institute, ne tai vidurinė mokykla. Kaip ilgai tatai gali tęstis? Ne ilgiau kaip 5 metus. Gerai, tai reikia tvarkytis: saugoti sveikatą, normuoti gyvenimą; kai atgausiu laisvę, tai man bus apie 50 metų, ne mažiau; lieka gyventi ir dirbti dar 15—20 metų — dar apsimoka gyventi.

Vieną metų sunkiomis tardymo valandomis buvo užėjusi nuotaika: ar beapsimoka gyventi? Kam kentėti, mardėti ir žūti? Ar ne geriau iš karto viską baigti?

(B. d.)

Devintajame „Aukštaičio“ numeryje pradėtas skelbti žuvusiųjų pirmosios karinės dienos sąrašas. Tauragnų valsčiaus žuvusiųjų sąrašas trylikta pavardė — mano kaimyno Adolfo Miškinio iš Antilgės kaimo. Kadangi gerai prisimenu kai kurias to įvykio aplinkybes, ryžiuosi apie tai papasakoti kiek plačiau.

Frontas jau beveik prieš mėnesį buvo nudundėjęs. Rytus. Vokiečių iš arti dar daugelis taip ir nematė, tik naktimis kaimuose būvę vis dar neramu. Sutemus pakluonėmis šliaužiodavo pusbalsiu rusiškai kalbantys šešėliai. Tai vienur, tai kitur iš sulinių dingdavo pieno bidonėliai, iš svirnių lašiniai, nuo tvorų sudžiaustyti drabužiai. Dažnai vidurnaktį nežinomi žmonės beldavosi į langus ir atkakliai prašydavo:

Choziajin, chleba davaj... Įbauginti kaimiečiai nakvoti eidavo į sodžiaus viduryje ar prie kelio esančias sodybas, arba tvirtai užsiklęsdavo duris nakčiai.

O laukuose žaliavo vasara! Suvėluotos pjauti pievos šaukte šaukėsi šienplovų. Taip ir tą 1941 metų Mėpos 23-osios rytmetį keli Gaidžių kaimo vyrai nuėjo šienauti į Sylio ežero gale esančią pievą. Tačiau dalgių nuo pečių taip ir nenusiėmė. Iš Antilgės puses per patį pievos vidurį juodavo gilios brydės nukręsta žemė. Daugelio kojų numinta žemė rodė, kad į Gaidžių pusę esančius paežerės alk-

snykus ką tik nuėjo nežinomi žmonės. Susirūpinę vyrai grįžo atgal.

Balio Zemaičio šeima pusryčiavo, kai šienplovai, sukabinę dalgius į obei, suvirto į trobą. Vyrai, net nesisėdami, suko suktnes ir susirūpinusiais veidais spėjo: kokie svečiai braidė kaimo pievose? Visi net krūptelėjo, kai netikėtai subra-

rai, kad reikia kreiptis į partizanus Antilgėje ir Jukne-nuose.

Priešpiečiu nupurškė trumpas ir šiltas vasaros lietus. Kaimo žmonių lyg ir nebėliko, išsislapstė. negera nujausdami, kas kur. Ir stoji tokia tyluma, kad net už veidrodžių suspindusio ežero buvo girdėti balsai: — Mes jau einam į Gai-

nors vaikai gyvi išliktų...

Juknėniskiai atlaikė veržimąsi į kaimą. Gaidžiai buvo apginti. Tiesa, peršautas partizanas Jackūnas draugų buvo atitemptas į Gurdėnio sodybą ir tuojau arkliai išvežtas į Daugailius. O štai tuos du partizanus, buvusius gale ežero, užgriuvo visa govėda. Vėliau kažkuris drąsus kai-

kys. Artimieji, žuvusį šarvodami, vien krūtinėje suskaičiavo vienuolika durtuvais padarytų žaizdų! Subadytos buvo ir kojos, ir rankos...

Bėgdami bolševikai dar ant greitųjų apiplėšė ir atokiau nuo kaimo buvusią poetą Teofilio Tilvyčio sodybą. Laimė, kad poetas su šeima irgi buvo pasislėpęs pas broį Petrą.

Siurpi buvo kita naktis. Miškinų troboje prislopintais balsais giedojo suėję kaimynai. Rūtose skendo ką tik užgesusio jauno vaikinio kūnas. Sukniubusios raudono motina ir sesuo, sustingusiais veidais žvelgė tėvas ir broliai. Kai giesmės posmas baigdavosi ir stodavo kraupi tylą, pro atdarus langus, kažkur toli, Gatelių pusėje, vėl traukė šūviai — ten tęsėsi kitos baisybės... O čia spragsėjo degančios žvakės ir tankiai judėjo besimeldžiančiųjų lūpos.

Miškinų šeima tai buvo didelės tragedijos pradžia. Tragedijos, kokias patyrė tūkstančiai dorų lietuvių. Po kelerių metų auka tapo ir brolis Petras, skrebų nukautas gimtąjame Antilgės kaimo. Tėvai buvo išvežti. Okij nuterčiojo irgi tie patys tarybų valdžios „gynėjai“! Prie vaizdingo piliakalnio buvusioje sodybos vietoje nūnai keroja alksnių krūmai, o apie visa, kas buvo amžių bėgyje, gali priminti tik krauju ir ašarom permirkusi gimtoji žemė...

Jonas ANDRIUSEVICIUS

Žuvusių sąrašas tryliktas...

kėjo prie sienos pastatomas ilgas meškerykotis. Dar vienas kaimynas, irgi baugiai dairydamsis, pravėrė duris:

— Vyrai. Didžialaukuose kažkas negerai! Norėjau nueiti per krūmus prie ežero, pameškierioti, bet ten, šiesiai ant tako, prigulė kažkokių žmonių. Knarkimas baisiausias, miega, matyt... Batai tik kyšo iš paparčių! Kiti net pagalvių įsitaisę. Tikriausiai, kokia plėšikų gauja dienoti apsisuto. Sulauks nakties, o po to — į kaimą...

Visi baimingai sužiuro į langus.

Neramu kažkaip pasidare ir baisu. O valdžios dar ir nėra. Gal patiems su dalgiais nuėjus pažūrėti? Kažkuris dar nuo Didžiojo karo ir seną revolverį beturįs, tik patronų belikė vos du... Mažoka... Ir nusprendė vy-

džius, o jūs ar greit jau?

Kaimynų gelbėti atėjo keli vyrai su šautuvais iš Juknėnų ir keli — iš Antilgės. Viename Didžialaukių krūmų gale sugulė penki. Nuo kaimo pusės irgi ne ką daugiau, o prie upe-lio kitame ežero gale beliko tik du.

Pokštelėjo šūvis, nes net ginkluoti nesiryžo eiti tiesiai į krūmus.

Ir prasidėjo! Prasidėjo toks šaudymas, kokio šio kaimo gyventojai dar nebuvo girdėję per visus karus. Net vokiečiams praeinant tik bumbtelėjo naktį porą kartų iš tanko į piliakalnį ir nužlegėjo kur jiems reikiama... O dabar pylė ir pylė! Net keli kulkosvaizdžiai kaleno. Sulindę už mūrinių pečių ar į bulvines duobes, gūžėsi žmonės. Zegnojosi moterys ir meldė Dievą, kad

Kas tie daugailiškiai?

Baigiantis karui, jaunuo-lyne tarp Kiauneliškio ir Labanoro, Siškinų, Krivasalio ir kitų kaimų vyrai įsirengė bunkerius. „Margio“ bunkerį buvo daugiausia Siškinų vyrai ir penketas daugailiškių. Būriui vadovavo A. Juršys — „Vytenis“. Netoliese buvo „Kauno“ bunkeris, o toliau — daugybė kitų.

1945 metų kovo 10 dienos rytą NKVD kariuomenė apsupo „Margio“ bunkerį. Kautynės truko visą dieną. Į pagalbą apsuptiesiems atskubėjo kiti bunkerinių partizanai ir enkavedistus išblaškė. Raginami palikti bunkerį, margiečiai tylėjo. Gal manė, kad tai enkavedistų klaida. Kitą dieną geležinkeliu buvo atvežta daugiau kariuomenės, atgabtini minosvaizdžiai. Iš Kiauneliškio stoties „Margio“ bunkeris buvo sumaltas. Žuvo 60 partizanų.

1990 metų kovo 10 dieną, 11 val. žuvusiųjų giminės ir artimieji renkasi prie Linkmenų parduotuvės, iš kur vyks į žuvimo ir palaidojimo vietas.

Jei kas žino apie žuvusius daugailiškiaus, praneškite į Utenos muziejų (tel. 55393) arba J. Guigai (tel. 55996).

Balys JUODZEVIČIUS

Mūsų kandidatai

I. Kokios, Jūsų nuomone, Lietuvos Nepriklausomybės pasiekimo perspektyvos ir terminai?

Saulius Šaltenis: Man atrodo, mums visiems, ypač LKP, reikėtų išsiaiškinti kas gi yra Lietuvos Nepriklausomybė: ar SSSR sudėty, tarnaudami SSSR armijoje ir pan., galim blizginti batus Nepriklausomybės paradui? Argi sunku, sakykim, įvedus geležinę ranka karo stovį, nutart, kad jau Lietuva tikrai nepriklausoma valstybė, laisvanoriškai susiliejami su kitomis sesėmis į atgimusia SSSR federaciją? Tačiau „mūsų“, „tikroji“ ne kokia iškrypėliška, Nepriklausomybė gal ir ne taip toli. Jeigu mūsų gyvenimas nebūtų toks apmaudžiai trumpas, jei spoksotumėm lyg abejingi stebėtojai į Lietuvą iš šono, tai gal net aikteltumėm: kokie puikūs, kaip niekada, istorijoje lietuvių reikalai! Metai kiti — tai net nepastebimas istorijos mirksnis. Tačiau mes gyvename dabar ir trokštame, kad atsirastų koks svarbus degančiom akimis, ir ištartų lemtingą datą, kaip kad žydai tūkstantmečiais kartoją savo „kitamet, Jeruzalėj“: kitamet brangieji, Vilniuj, per pačius šalčius, vasario 16-tąją...

Koks turėtų būti Lietuvos TSR AT deputatas?

Sąžiningas! Amerikiečiai be gailės nuo sigrėžia nuo savo lyderių, jeigu nutveria juos meluojant. Žmonės nori matyt patikimą kaip banko seifai deputatą, į kurį jie ramiai galėtų sukrauti savo troškimus ir viltis, ir žinot, kad nebus begėdiškai apšlešti, apgauti. Rimtas deputatas suburia, prisivilioja, samdo geriausius ekspertus, įvairių sričių žymius specialistus, negaili jėgų ir nuosavų lėšų, prieš priimant lemtingus sprendimus, plačiai ir patikimai rinkėjų apklausai. Tokie metodai padėtų pačiam deputatui (nes su liūdesiu turiu pasitebėt, jog didžiumą žmonių vistiek gadina padidintas valdžios ir dėmesio troškimas). Kad mums Dievas duotų daugiau tokių šviesulių kaip Vaižgantas, nes artimo meilės kaip ir saulės tikrai ne per daug Lietuvoj. Mūsų gyvenimas, mūsų politiniai ginčai nejaukūs, tūžmingi, nes ilgus dešimtmečius griovimo ideologai atratino mus žiūrėt į žmogų kaip į didžiausią vertybę, ne darbo jėgą, ne vien entuziastingus komunizmo statytojus, o kaip į neįkainojamą, Dievo kibirkštėlę iš prigimties apdovanotą gamtos stebuklą. Apie kokius čia stebuklus mums šnekate? — gal ir sakys kas, jei, žiūrėk, kartais net konkurentai į deputatus žaibuoja viens į kitą anaipolt ne meile... Gal smulkmena, bet ar ne šviesiau mums akyse būtų, jei varžovai vienas kitam surastų „ražių“ žodžių ir be rūgšties burnoj nugalėtamą pasveikintų, o anas, nugalėjęs irgi nei „mirštų“ padėkot...

Kodėl Jūs, rašytojau, tapot politiku — sutikot balotiruotis į deputatus?

To paties reikėtų klausit šimtų ir tūkstančių ne tik Lietuvos, bet ir visos Rytų Europos menininkų, mokslininkų ir įvairiausių profesijų žmonių, kuriems rašytojas R. Gavelis galėtų pakartot savo mintį, kad į politiką dabar eina diletantai, kai reikia ra-

Šeši klausimai rašytojui

šyt knygas ir pan. ir niekuo kitu per daug nesirūpint. Reikėtų, bet „diletantas“ politikoj ir muzikologas V. Landsbergis, žiū, ir Cekoslovakijos prezidentas gal ne politikas — diletantas, dramaturgas Vaclovas Havelas, mano mielas bličulis baltarusis, irgi dramaturgas taipogi ne politikas — diletantas, žiauriai per stuburą sumuštas švenčiant Vėlines, ar ne diletantai ir gruzinai, kastuvėliais kapoti, ar ne diletantas Rumunijoj vengrų kunigas, tapęs revoliucijos kibirkštīm? Juo labiau, kai soclagery politikus ruošė, de ja, tik Visų Mokslų Mokslus mokinanti Aukštoji Partinė mokykla. Atels laikas, ir Lietuvos diletantus pakeis tikri profesionalai, užsigrūdinę Nepriklausomos Lietuvos partijų tarpusavio grumtynėse, turintys puikias parlamentines manieras ir gal daugiau neišvengiamo cinizmo, o įvairios lietuviško žodžio ir rašto pelės grįš ramiai į savo urvelius, kaip pavasary atslūgstantis vanduo į savo krantus. Tačiau kiekvienas juk turi ir asmeninius slaptus motyvus, žengdamas deputatystėn? Turim mes tokių motyvų — mes gi ne kokie čekovai, ne gydytojai, kasdien išklausantys dešimčių žmonių pulsą, mes viso labo rašytojai profesionalai, uždari žmonės ir todėl pasiilgstat žmonių. Mielai važinėdamas į susitikimus su rinkėjais, iš naujo atrandu gimtąją Uteną, pamatau tiek dorų, išmintingų žmonių ir susikraunu juos atminties taupyklėn — o tai mano didžiausias turtas, kurio jokia griežiausia rinkiminė komisija iš ten neiškrapštyt.

Kaip Jūs vertinate situaciją po LKP neeilinio XX suvažiavimo, artėjant rinkimams?

Stebint LKP suvažiavimą, kažkodėl atėjo į galvą tokia mintis, kad štai koks mūsų LKP humanizma skelbiančios ar kitos labiau bolševizmo raupais išėtos kompartijos paradoksas: juk kaip beisusukinėsi, bet komunistų partija, demokratėjant visuomenei, galės išsilaikyti ir kurį laiką vegetuoti tiktai pašildoma šalto Imperijos durtuvų spindėjimo. Bet tai kažin ar gyvybės šviesa? Aš nuoširdžiai linkiu LKP sėkmės, bandant sužmogėt, nes užjaučiu dorus, eilinius jos narius. Tačiau nereikia pykt, jei tik paminėjus Partijos vardą, ne vienam prieš akis nusidriekia išdavysčių, ašarų, kraujo, tautos fizinio naikimo ir dvasinio luošinimo šiurpi panorama. Apie kokią moralę galima šnekėt, jei dar visai neseniai Partijos vardu mus valdantis geras buvo tas, kuris galėjo daryti t i b l o g a, b e t n e d a r e — geras tas, kuris tingėjo, gal drovesnis buvo? Rūstesniais laikais geras kompartijos pareigūnas buvo tas, kuris š im t a iš g e l b e i o, d e š i m t t ū k s t a n č i ų p a a u k o j o! Lietuvos gyvena daugybė žmonių, kuriems prisiskokiusiems iki valios ašarų ir melo pasiutpolkės, vien tik Partijos vardą išgirdus, kaip tiems dresituotiems „mokslingo Pavlovo šuneliams“

išsiskiria deginančios kartėlio ir nuoskaudos seilės. Dabar LKP, paskelbusi naujus šūkius, bando (ir gan sėkmingai) atžargarai ranka prabėgom nubraukt kruviną praeitį, šiandieninę korupciją, moralinę degradaciją ir parodyt, kad LKP t o k i a p a t i kaip Sąjūdis, gal net geresnė, nes šviežesnė ir daugiau žadanti. Aš žmogiskai galiu suprast LKP vadovų džiaugsmą, kai pirmąkart į Katedros aikštę susirinko nesuvaryti jėga žmonės savo buvusios skriaudėjos ginti. Burokevičiai, švedai, kuolellai labai padeda reorganizuoti LKP užsikariaujant žmonių simpatijas, Maskvos reagavimas ir grasinimai puikiai kelia LKP prestižą. Prieš pat Naujus Metus žiūrėjom „Dialogų“ telelaidą — o ten tarytum ne LKP lyderiai sėdėjo, o kokie krikščionys demokratai ar šiaip su Maskva tarytum nepažįstami europiečiai, stropiai lipdydami naują LKP veidą, vis kaišiojo Dievo vardą. Visai laida saldi, kaip Kalėdinis, cukraus pudra apsnigtas, pyragėlis. Vienas „Dialogų“ dalyvis gerb. Poetas net atsiduso, visai Lietuvai girdint, jog tas negeras 6-asis Konstitucijos straipsnis, įtvirtinantis vadovaujantį Partijos vaidmenį, pasirodo, graužė lyg smaugiantį kilpą! O mes barėm save, kad esam tokie bjaurūs ir ironiški, jei garsiai į teleekraną klausėm gerb. Poeto Ai, ai, kiek prisikentėjot... Kaipgi šitieki metų talabalotų smaugiančioj kilpoj? O gal ta žiauri kilpa, nuvyta iš 6-to straipsnio, visai ir nepanaši į kilpą? Gal greičiau į patogias, minkštas nomenklatūrinės sūpuokles: aukštytyn, aukštyn — o apačioj kaip gatvės grindyns susilieja apvalios Lietuvos nepartinio galvos... Taigi, situacija, kaip teigia „Atgimimo“ vyr. redaktorius ir tuo pačiu LKP biuro narys, yra „pikantiška“. O man regis, kad prasidėjo pats dramatiškiausias laikas, kai kelias į Nepriklausomybę su LKP pagalba arba jai, kaip ir pridera valdančiai kompartijai, lyg Siamo dvyniui, suaugusiam su valstybės organais viena ir ta pačia kraujotaka, vadovaujant, tarytum labai tiesus ir artimas, bet gal ir labai slidus.

Tai už ką balsuot? — klausia ne vienas sutrikęs rinkėjas, nebegalėdamas išsiaiškint, kur čia kas Sąjūdžio, kur čia kas LKP.

Sąjūdis, kaip sakoma, LKP padarė žmogum, privertė krutėt ir paskutinę auką — gal bene didžiausią — atliko, atiduodamas savo žmones, savo kraują, psichologiškai su kompartija larytum susiliedamas Lietuvos žmonių akyse, leidęs pirmąkart Lietuvos istorijoje komunistams pasijust žmoniėmis, tokiais, beveik tokiais kaip visi, kaip Sąjūdis. Tik ar atgims sukalkėjusios LKP struktūros, moraliai išėsti, slogiā praeities našta velkantys jos nariai, laikas parodyt. Mes galim tik kvieist, kad LKP skubėtų, kol dar turi laiko, daryt gerus

darbus, pažabot savo narius, skubančius plėšt Lietuvą ir stabdyt mūsų Atgimimą. Pastaruoju metu iš vidinės tremties grįžta Bažnyčia. Koks jos vaidmuo šiandien ir ateityje?

Bažnyčia, mano supratimu, išgyvena savo aukso amžių, jos — persekiotos ir paniekintos — autoritetas yra stebėtinai aukštas ir gal net vertingesnis nei Lietuvos Respublikos laikais, kai valstybė visokeriopai rėmė Bažnyčią. Manau, kad vienas iš mūsų dvasinės tvirtybės stulpų buvo ir liks Bažnyčia, iš kurios šiandien ne vienam politikui galima būtų pasimokyti takto, susikaupimo ir tylaus ryžto. Į jau spėtą nutasyt Nepriklausomybės sąvoką Bažnyčia įlieja sveikos krikščioniškos dvasios, primena amžinas žmogiškąsias vertybes... Ar turi prasmę mūsų gyvenimas be gailingumo? — klausia išmintingas kardinolas V. Sladkevičius, Lietuvos Bažnyčios galva.

Ką Jūs galvojate apie Uteną? Esu uteniškis iki kaulų smegenų. Vieša, Utenėlė, Narkinių piliakalnis, bankas, buvusi „Saulės“ gimnazija, Basanavičiaus gatvė, net sugriauta pieninė, ir tie gražūs, nežinia kam užkliuvę, vokiečių kapai — visąs su manimi; pagaliau ir fiziškai taip ir nesugebėjau ilgnesiam laikui palikt savo gimtinę, kitąkart pusmetį Utenoj, pusmetį Vilniuj gyvendamas — o Utenoj, nepamirštamoj vaikystės žemėj, įkvėpimą ir pasitikėjimą atrasdamas.

Utena nemirtinga — kaip įstabu kartais atpažint kokioj jaunoj Ežero gatvėj, ar paugly prie mėsinės jų senelių ar tėvų aiškius bruožus, kuriuos matei seniai, gal dar Stalino laikais. Kartais pasvajojau, kokia Utena taps peržengus tolimą 2000-ųjų metų slenkstį. Bus gražiausias Aukštaitijos miestas (nors dairantis po industrinę gal nelabai išvaizdžią, Uteną, sunku tuo patikėt — tačiau, kad ir kaip keista, lyg ir tuščios menininkų pranašystės ima ir ne kartą išsipildo). Ką gi tamsta matot už tiršto laiko rūko? Matom Uteną, užtvindintą studentų, matom kelius profesionalius teatrus, laboratorijas ir institutus, kuriančius intelektualią technologiją. Matom daug šviesos, kurios prigimtis visai kitokia, negu Iljičiaus garsių lempučių. Vienas komandinės ekonomikos šūlas, tikras socializmo laimėjimų dainius ir Utenoj kaip žirnius berdavos skaičius — kiek, tarkim bulvių suvalgydavo kruvinais buržuaziniiais laikais, kiek siuavam mašinų ar televizorių turėjo vienas Lietuvos gyventojas palyginti su šiais laikais, kiek atpigo kaproninės kojines, kaip kyla ir kyla, kyla ir kyla darbo žmonių gerbūvis... O man vis rūpėdavo savo trigrąžį įkišt ir sugadint laimėjimų šventę! Tamsta, o ar nesuskaiciavot kartais, keliais procentais laimingesnis pasidarė tas eilinis vidutinis mūsų tėviškės nenuovokus žmogus, kurį su lazda ir svetimais keiksmiais lyg pikčiausią žvėrį varė į savo pragaistingą pelkių ugnelėm mirksintį rojų?

Ačiū už pokalbį.

Jūsų rinkiminė kampanija jau išbėgėjusi. Apie ką Jūs kalbatės su rinkėjais.

Iš ankstesnių susitikimų su žmonėmis žinau, kad juos labai domina, kokia bus Lietuvos ateitis, šių dienų aktualijos, Sąjūdžio veikla, kada gi pagaliau išgalės socialinis teisingumas, kada gi bus pertvarkytas Respublikos ūkis, kad jis tarnautų žmonėms. Apie tai ir pasakau ką galvoju.

Neretai klausia, kokią gi savo veiklos programą sau susidariau?

Esminiai mano rinkiminės programos principai yra šie:

— siekti, kad taiklu, nuoseklu, parlamentiniu keliu būtų atkurtas visiškasis Lietuvos valstybingumas, nepriklausomybė;

— vienintelis ir pagrindinis veiklos kriterijus — žmogus, jo gerovė. Todėl laikau būtina, kad svarbiausiomis vertybėmis taptų žmogaus teisų ir socialinės garantijos, demokratija ir socialinis teisingumas;

Tiesiu žmonėms ranką

Pokalbis su kandidatu į LTSR Aukščiausiosios Tarybos deputatus Donatu Čepuku

— žmogus turi tapti savo krašto turtu šeimininku, atgauti teisę savarankiškai ivarkyti gamybą ir pajamas. Turi būti sudarytos sąlygos pasireikšti visoms nuosavybės rūšims: asmeninei (privatinei), grupinei (kolektyvinei), valstybinei;

— visos politinės jėgos, remiamos Lietuvos piliečių, turi būti lygiateisės.

Šie principai, manau, ir išreiškia mano požiūrį į Lietuvos ateitį, pertvarkos procesus, nusako veiklos kryptis. Taigi, pokalbiuose su rinkėjais aptariamų klausimų ratas gana didelis. Manau, kad ir kitaip būti negali, nes žmonės nori žinoti, kas esi, ką dabar veiki, ką ateityje darysi.

Jeigu vasario dvidešimt

ketvirtąją rinkėjai biuletenyje Jūsų pavardės neišbrauks ir tapsite Respublikos parlamento deputatu, kokiems principais vadovausitės, ruošiant ir priimant įstatymus?

Atsakymą noriu suformuluoti labai glaustai. Kiek leis mano galimybes, sieksiu, kad įstatymai būtų:

— demokratiški;

— privalomi visiems;

— užtikrintų socialinį teisingumą;

— įgalintų sukurti laisvą, nepriklausomą demokratinę Lietuvą.

Jūs balotruojatės Aukščiausiosios rinkiminėje apygardoje, kurios didžiąją dalį sudaro kalmo vietovės. Jūsų dauguma rinkėjų ūkių teritorijose gyvenantys

dalys jam priklauso. Taip pat jam turi būti suteikta teisė disponuoti savo turto dalimi. Todėl, manau, kad naujoji LTSR Aukščiausioji Taryba turi paruošti ir priimti Akcinės bendrovės įstatymą. Tai būtų pagrindas, kuriuo remiantis, žmonėms pageidaujant, visuomeniniai ūkiai ir pradėtų savo pertvarką.

Jūs esate rajono žemės skirstymo komisijos narys. Kokios perspektyvos mūsų kalme iškurti ūkininkams?

Visų pirma tenka pasakyti, kad praėjusių metų vasarą priimtas LTSR Valstiečių ūkio įstatymas yra netobulas, juo remiantis dar negalima išspręsti daugelio reikalų, susijusių su žemės skirstymu ūkininkams. Tą įstatymą būtina patalsyti.

Pradžioje žmonės buvo klaidinami, kad niekas nenorės žemės. Dar ir dabar girdėti panašius pasakymus. Tačiau tai netiesa. Neseniai jau nemažal grupei mūsų ūkininkų buvo įteikti valstybiniai žemės nuosavybės

dokumentai. Tačiau kilūčių dar nemažai. Dar neretai kolektyvuose panorusiais ūkininkais nepasitikima, neduodama jems žemės, neleidžiama nusipirkti technikos. O štai neseniai buvo sugalvotas dar vienas absurdiškas argumentas prieš ūkininkus: jei žemę dalysime, tai visiems jos neužteks, todėl jos nėkam ir nereikia duoti.

Dabar ūkininkas reikalingas tam, kad žmonės geriau suprastų, jog būtina pertvarkyti visuomeninį ūkį taip, kad nereikėtų daugybės valdininkų, kad kiekvienas pats žinotų, kas jam priklauso, ir nereikėtų skaičiuotojų bei kontroliuojančių.

O perspektyvos iškurti ūkininkams turės vis labiau gerėti, nes ilgokai į kalną neįžengusi pertvarka pagaliau suras savo kelią. Tokie galimybės, manau, sudarys naujai išrinkta Respublikos Aukščiausioji Taryba.

Utenos rajono LDT vykdomajam komitetui LKP Utenos rajono komitetui

Utenos miesto biblioteka įkurta 1931-aisiais, po metų pažymės savo gyvavimo 60-ąsias metines. Biblioteka nuo Nepriklausomybės laikų nuėjo ilgą ir tragišką knygų kelią. Po karo sunkvežimiais vežtos ir naikintos knygos, — kad biblioteka būtų išvalyta nuo „buržuazinės“ literatūros. Po ilgų pastangų biblioteka pagaliau tapo ideologijos tarnaitė.

Šiandien mus visus palietė tiesos, tikėjimo, lietuviybės kibirkštis. Atsigrežėme į Tautą, į žmogų. Po truputį atsigauna šitiek metų niokotas bibliotekos fondas. Grįžta knygos iš spec. fondų, nurašytos kaip pavojingos, užmezgti ryšiai su JAV Floridos valstijos lietuvių klubo biblioteka.

Bet šiaandien iškyla pavojus, ar mes sugebėsime išsaugoti knygų fondą iki geresnių laikų? Nuo pat pradžių biblioteka įsikūrusi Šaulių namuose. Šiandien ji jau neišsitenka seniai kapitalinį remontą bemačiusiame pastate: dalis knygų laikoma rūsyje, kai kurios bibliotekos patalpos uždarytos dėl avarinės būklės, muzikinis fondas iš viso neturi patalpų. Vaikų bibliotekos skyrus iškeltas į miesto pakraštį — senąjį teismo pastatą, kurio fizinė būklė nedaug kuo skiriasi nuo buvusios.

Kol kas nedžlugina ir bibliotekos materialinės būklės perspektyva. 1994 metais numatyta statyti naują biblioteką, kitais metais turėtų prasidėti projektavimo darbai. Tačiau kaip išgyventi iki to laiko?

Šiuo metu vyksta vertybių perkainavimas, mažinami administraciniai aparatai, atsilaisvina kai kurių įstaigų kabinetai. Iš pačių LKP rajono komiteto darbuotojų lūpų ne sykį esame girdėję, kad darbuotojų skaičių ketinama dar mažinti. Persitvarkančią LKP prašome būti konkrečioms, parodant pavyzdį, kad per didelį plotą galima pasidalinti su jo neturinčiais. Mes manome, kad porą aukštų galima skirti centrinei bibliotekai.

Jums dėkingi būtų 30 bibliotekos darbuotojų ir apie 6 tūkstančius bibliotekos skaitytojų.

Eil. Nr.	Pavardė, vardas	Tikslus adresas	Parašas
----------	-----------------	-----------------	---------

Užpildytus lapus su parašais prašome nešti į rajono centrinę biblioteką arba jos filialus.

Koks nuosavybės įstatymas mums reikalingas

Zengiant į savarankišką mūsų Tautos gyvenimą, į Nepriklausomybės atkūrimą — labai svarbu, kokius turėsime nuosavybės įstatymus. Nuosavybės įstatymai visoje teisinėje sistemoje yra kertinis akmuo. Kiekvienas žmogus pirmiausia turi patenkinti savo materialinius poreikius, tokius, kaip maistas, drabužiai, būstas ir kiti. Valstybė savo įstatymais privalo užtikrinti racionaliausių gamtos išteklių, sukauptų materialinių vertybių ir kitų turtingų resursų panaudojimą, saugojimą bei jų paskirstymą. Toliau nuosavybės įstatymai įgalina piliečius sąžiningai dirbti, tausoti bei gerbti savo ir kitų nuosavybę, racionaliai ją panaudoti ir užtikrinti jos gausėjimą.

Mes iš savo gyvenimo praktikos žinome, prie ko privedė iki šiol veikiančieji SSSR nuosavybės įstatymai. Dėl šių įstatymų netobulumo, jų kaltės išsivystė turto, ypač visuomeninio, negerbimas, vagystės, grobstymai, netausojimas, nesąžiningas darbas, jo nuvertinimas, neracionalus gamtos išteklių panaudojimas, užteršimas ir visa eilė kitų neigiamų reiškinių, kurie (neigiamai) paveikė ne tik žmonių materialinę padėtį, bet ir žmogų nuskurdino dvasiškai. Dabartinė ekonominė krizė yra nuosavybės įstatymų pasėka. Nes buvo sukurtos nesąmoningos taip vadinamo „socializmo“ teorijos, o to pasėkoje ir visa teisinė sistema.

Kuriant teisinę valstybę, pirmiausia reikia sukonstruoti ir patvirtinti demokratiškus, teisiškai tobulus įstatymus, atitinkančius visuomenės morale, ekonominę bei kultūrinę išsivystymą.

Iki šiol įstatymus leido tik centras, Maskva, vieningus visai Sąjungai, neatsižvelgiant į vietines sąlygas. Negalima lyginti Pabaltijo tautų ekonominio išsivystymo lygio su Rusija, o tuo labiau — su Azijos respublikomis. Tiek Rusija, tiek Azijos respublikos gyvena feodalinėje santvarkoje, tuo tarpu Pabaltijo respublikos iš feoda-

lizmo santvarkos iškopusios jau prieš šimtmetį ir jau buvo tolokai pažengusios kapitalistinio vystymosi keliu. Jų įjungimas į Sovietų Sąjungą vystymąsi atbloškė keletą dešimtmečių atgal.

Ryškiausia feodalinės santvarkos liekana yra kolūčiai. Tai Rusijos kaimo bendruomenės atvaizdas. Visai nenustabu, bet dėsninga, kad, turėdama milžiniškus žemės plotus, SSSR stokoja duonos. Todėl, kad nebuvo skaitomasi su jokiais ekonomikos dėsniais. Juk kolūkiečiai iki 6-ojo dešimtmečio vidurio buvo baudžiauninkas tikrąja to žodžio prasme. Jis ėjo į kolūkį dirbti prievarta (lažas), negaudamas už tai atlyginimo. Prie kolūkio buvo pririštas, kaip baudžiauninkas prie dvaro. Kolūkiečio darbas negalėjo būti našus, nes nebuvo suinteresuotumo.

Nors per pastaruosius porą dešimtmečių kolūkiečių padėtis Pabaltijo respublikose ir pagerėjo, tačiau ne dėl kolūkinės sistemos pagerėjimo, o dėl kaimo žmonių sumanumo ir darbštumo. Kitose respublikose kolūkiečių padėtis mažai kuo tepasikeitė. Todėl kolūkinė sistema yra pasmerkta žlugimui.

Nors pramonė Sovietų Sąjungoje ir išvystyta: pastatyta daug gamyklų, fabrikų, įvairausi įmonių, tačiau ir čia taip pat veikia feodalinis dėsnis — planinis centro valdymas. Visos pramonės įmonės bei pagaminta produkcija taip pat priklauso centrui. Visa tai privedė prie gilios ekonominės krizės.

Ko siekia dabartinis persitvarkymas: ar pakeisti jau seniai atgyvenusią supuvusią feodalinę santvarką, ar tik ją pagražinti? Kaip matyti iš SSSR Aukščiausiosios Tarybos darbo, jos priimamų nutarimų, šios santvarkos visai nesiruošiama keisti, o tik ją palopyti, paramstyti.

Tai labai aiškiai matyti iš SSSR Nuosavybės įstatymo projekto. Čia, kaip ir

anksčiau, viskas paliekama kaip buvę, t. y. pagrindinai dominuoja valstybinė nuosavybė. Siek tiek praplėsta kolektyvinės nuosavybės forma, tačiau ir ji apibrėžta labai miglotai. Ji kaip ir iki šiol pasilieka valstybės kontrolėje, todėl mažai kuo skirsis nuo valstybinės nuosavybės, išskyrus tai, kad bus investuojamos piliečių lėšos. Piliečių nuosavybės teisė pasilieka beveik tokia pati, išskyrus tai, kad daugiau dėmesio skiriama piliečių asmeniniam ūkiui.

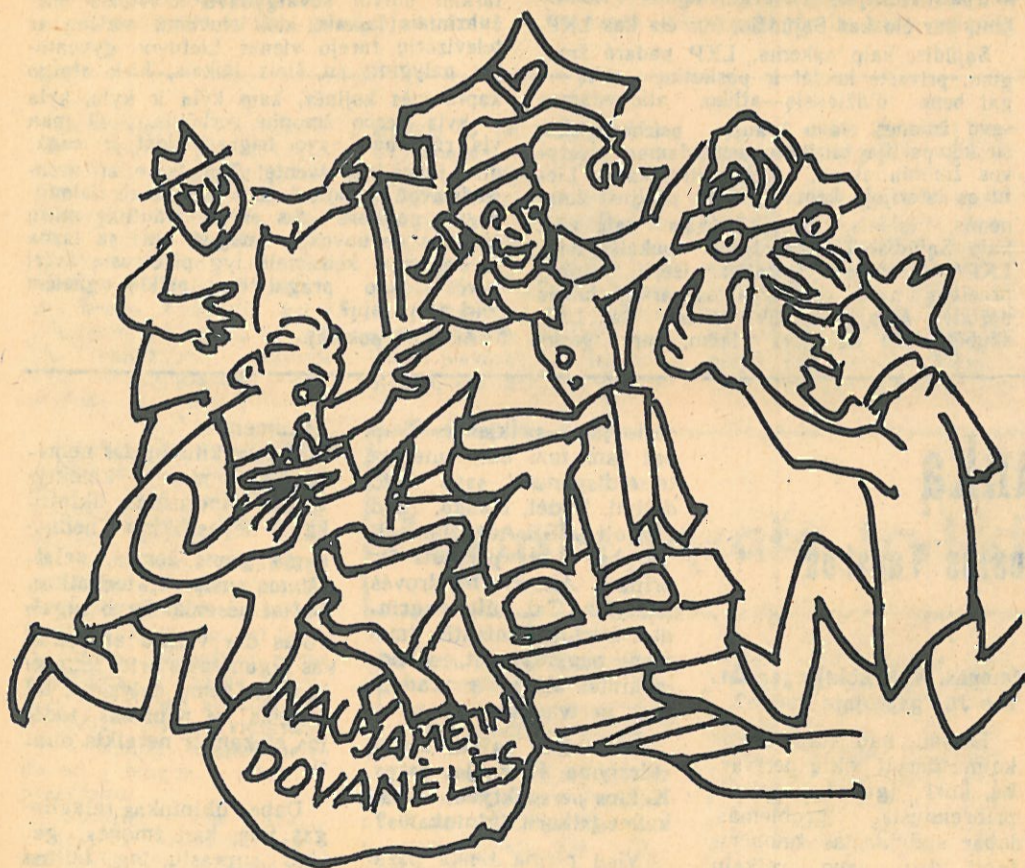
Apie privatinę nuosavybę, nors ir ribotą, naujajame įstatymo projekte nėra jokių užuominos, o minėti pagražinimai esminės reikšmės neturi.

Tuo tarpu Lietuvos TSR įstatymų projektuose, ypač Sąjūdžio, ir jau priimtuose įstatyminiuose aktuose, pavyzdžiui, Valstiečių ūkio įstatyme, nuosavybės klausimas sprendžiamas lanksčiau ir jau artėjama prie privatinės nuosavybės.

Be privatinės nuosavybės reabilitavimo, jos atstatymo, nieko nepadės jokie persitvarkymai. Privatinė nuosavybė nėra kieno nors sugalvota, o žmonijos pažangos vystymosi rezultatas. Visais istoriniais laikotarpiais pagrindinis nuosavybės objektas buvo žemė. Tik jos savininkas gali apsaugoti žemę nuo visokių negandų, tokių, kaip užteršimo, erozijos ir panašiai.

Atstatyti privatinę nuosavybę, kai ji buvo tiek suniekinta, sunaikinta, nuvertinta, kai tiek daug žmonių dėl jos kentėjo, nebus lengva. Tai ne tik materialinė šio klausimo pusė, bet ir socialinė, psichologinė, ką taip pat nebus lengva įveikti. Žmonės prarado įgūdžius šią nuosavybę valdyti, ja disponuoti, o kur dar nepasitikėjimas, kad vėl ji nebus atinama. Tačiau visa tai reikės įveikti, nes kito pasirinkimo nėra.

Teisininkas Simas PETNIONAS

Anonsas

Nuo praeitų metų vasaros rajono vykdomojo komiteto vadovai vis žada paskelbti personalinį lengvųjų automobilių paskirstymo sąrašą.

Toks sąrašas (deja, tik organizacijoms) paskelbtas miesto informacinėje lentoje. Vis tik laukiame personalinio sąrašo „Utenio“ laikraštyje (pažadus reikia vykdyti!). Daug kam, metų metais laukiančiam pasky-

ros ne prabangos dalykui, o susisiekimo priemonei, gal būt praskaidrės nuotaika, sužinojus, kad jo viršininkas netrukus sės už nuosavo automobilio vairo.

Vytauto Petronio piešinys

Ačiū!

Į praeitį nuskubėjo dar vieneri metai, nusinešdami su savimi gerų ir blogų prisiminimų.

Pradedant Naujuosius Metus, norisi nuoširdžiai padėkoti Utenos politechnikumo, buitinio aptarnavimo kombinato vadovams, taip pat kai kuriems Sąjūdžio vyrams ir visiems žmonėms kurie pagelbėjo ir padėjo mums įsikurti. Juk pradėjome, kaip sako patarlė, „nuo adatos“. Ir štai šiandien mes jau galime pakviesti į mūsų sezoninius senelių namus paviešėti vienišus, negaunančius iš niekur paramos, senelius, kurie žiemą kentėdavo alkį ir šaltį. Pabuvę pas mus iki gegužės mėnesio ir vėl galės grįžti į savo namus. „Carito“ moterys su malonumu juos slaugys ir padės sunkią valandą.

Lai ir jų nuvargusios rankos pailsės, siela atsigaus, nes čia pat Bažnyčia.

Norinčius pas mus pailsėti, maloniai kviečiame. Informacija teikiama Utenoje. Vytauto aikštė 1. Telefonai: 55417, 55082.

Laukiame atvykstančių.

Utenos „Carito“ taryba

Respublikos rinkiminei komisijai rinkimams į LTSR Aukščiausiąją tarybą

Nuorašas: Utenos rajono Aukštaitijos apygardos Nr. 105 apygardinei komisijai

Remdamiesi patikrintais faktais, pranešame apie žmonių pasipiktinimą, kurį sukėlė susirinkimo, skirto iškelti Utenos rajono vykdomojo komiteto pirmininką P. Galgatavičių kandidatą į LTSR AT deputatus, 1990 m. sausio 16 organizavimas. Tą dieną į Tauragnų kultūros namus iš 11 rajono ūkių autobusais buvo atvežti žmonės. Faktai rodo, kad buvo grubiai pažeistas žmonių laisvanoriškumas, panaudota grasinimas ir diktatas. Kirdeikių kolūkyje grasino, kad tiems, kurie nevažiuos į minėtą susirinkimą, bus užrašytos pravaikštos. Apie tai dar prieš susirinkimą rajono laikraščio „Utenis“ redakcijai telefonu pranešė ūkio zootechnikas G. Grašys. Kuktiškių kolūkyje pirmininkas V. Leleiva pats atrinko, kas turi būtinai vykti į susirinkimą ir, kai žmonės sulipo į autobusą, jiems įsakmiai priminė: „Turite balsuoti tik už P. Galgatavičiaus iškėlimą kandidatą į deputatus“.

Dėl tokio „spaudimo“ žmonės vienas kitam skundėsi ir pačiame susirinkime.

Taigi, aiškiai matyti, kad vienu atveju buvo atrenkami reikalingi žmonės ir jiems įsakoma už ką balsuoti, o kitu — grasinama, kad neatsisakę važiuoti į susirinkimą. Tokie neleistini metodai sutrikdė kaimo žmonėms laisvai išreikšti savo valią. Todėl susirinkimo, kuriame kandidatą į LTSR AT deputatus iškeltas P. Galgatavičius, laikyti teisėtu negalima. Pabrėžiame, kad šis susirinkimas buvo organizuojamas suderinus su pačiu P. Galgatavičiumi.

Be to, žmonėms sukėlė abejonę, ar susirinkime buvo reikiamas skaičius rinkėjų, ar jų dauguma balsavo už P. Galgatavičiaus kandidatūrą, nes dalies žmonių nebuvo salėje, jie vaikščiojo vestibulyje ir koridoriuje. Kai kurie, būvę susirinkime, tvirtina, kad iš tikrųjų dalyvavo tik apie 240 žmonių.

Atkreipdami Jūsų dėmesį į tai, kad buvo grubiai slopinama demokratija, žmonių laisva valia, naudojamas diktatas, prievarta ir grasinimas, reikalaujame P. Galgatavičiaus iškėlimą kandidatą į LTSR AT deputatus laikyti neteisėtu.

Pridedame žmonių raštiškus parodymus.

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Utenos rajono tarybos organizacinė grupė

AUTORIŲ NUOMONE NEBŪTINAI TURI SUTAPTI SU REDKOLEGIJOS NUOMONE

Dėkojame, kad padidintą leidinio kainą suprantate, kaip nedidelę auką Sąjūdžiui.

Spaudė Utenos spaustuvė, Kauno g. 33. Užsak. Nr. 213. Tiražas 7000 egz.

„Aukštaitis“ is published in the Lithuanian language by the Sąjūdis Utena Council. Editor: V. Breiva

REDKOLEGIJA: Vytenis BREIVA (redaktorius), Petras GALIAUSKAS, Balys JUODZEVICIUS, Vytautas PETRONIS, kun. Sigitas SUDENTAS. Redakcijos adresas: Utena, Talkos 3—33, tel. 72692.